

Scientific Journal

Journal of Research in Educational Systems

Volume 15, Issue 54,
Pp. 68-79
Fall 2021

Print ISSN: 2383-1324

Online ISSN: 2783-2341

Indexed by ISC

www.jiera.ir

Journal by
Research in Educational
Science is licensed under a
Creative Commons
Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.

Document Type:
Original Article

✉ Corresponding Author:
s.bashardoust@riau.ac.ir

Receive Date: 15 August 2020

Revise Date: 04 March 2021

Accept Date: 24 April 2021

Publish Date: 23 September 2021

How to Site: Haeri, H., Bashardoust, S., Saberi, H. (2021). To Provide a Model to Predict the Addiction to Social Media based on Tendency Toward Narcissistic Personality and Need for Relatedness, Self-Approval of Students. *Journal of Research in Educational Science*, 15(54), 68-79.

[doi: 10.1001.1.23831324.1400.15.54.5.1](https://doi.org/10.1001.1.23831324.1400.15.54.5.1)

To Provide a Model to Predict the Addiction to Social Media based on Tendency Toward Narcissistic Personality and Need for Relatedness, Self- Approval of Students*

Haydeh Haeri

Ph.D. Candidate of Psychology, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran

Simin Bashardoust✉

Assistant Professor, Psychology Dept., Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran

Haeideh Saberi

Assistant Professor, Psychology Dept., Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran

Abstract

The aim of the study was to provide a model for prediction of addiction to social media based on tendency toward narcissistic personality and the need to communicate with mediation the approval of students. The descriptive research method and a sample of correlation schemes. The statistical population included all male and female high school students living in Tehran, and 300 students were selected applying multi-stage cluster random method. Research tools include: We employed the questionnaire of the tendency and extent of application of Momeni and Taghi Lou social Media (2016), Narcissist Personality Questionnaire, 40-item version (NPI-40) (1988), Relationship Scale of primary needs Deci and Ryan (2000), the Confirmation Scale of the Questionnaire Ineffective Attitudes Ebrahimi & musavi (2008). The findings showed that there is a significant effect between tendency toward narcissistic personality, the need to communicate and the approval with social media addiction ($p=0/01$). Also, the proposed model had a good fit ($\chi^2/df=2/87$, CFI=0.925, AGFI=0/887, GFI=0.973, RMSEA=0.079) and the results support the mediating role of the approval in relation to narcissistic personality and the need for communication and social media addiction. The conclusion was that the hypothetical research model was well-adapted using structural equation modeling (SEM), and the main research hypothesis was confirmed. According to the research results, in order to reduce addiction to social networks, the satisfaction of basic psychological needs (the need for communication and seeking approval) can be taught to families in the context of the parent-child relationship.

Keywords:

Social Media addiction, tendency to narcissistic personality, the need for communication, self- approval

* The present article is taken from the doctoral dissertation in Psychology, Roodehen Branch of Islamic Azad University

نشریه علمی

پژوهش در نظام‌های آموزشی

دوره ۱۵، شماره ۵۴،
ص ۶۸-۷۹
پاییز ۱۴۰۰

شاپا (چاپی): ۱۳۲۴-۲۳۸۳

شاپا (الکترونیکی): ۲۳۴۱-۲۷۸۳

نمایه در ISC

www.jiera.ir

نشریه علمی
پژوهش در نظام‌های آموزشی تحت قانون
بین‌المللی کپی‌رایت Creative
Commons: BY-NC می‌باشد.

نوع مقاله:

مقاله اصیل پژوهشی

✉ نویسنده مسئول:

s.bashardoust@riau.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۵/۲۵

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۹/۱۲/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۰۷/۰۱

استناد به این مقاله: حائری، ه.، بشردوست، س. و صابری، ه. (۱۴۰۰). ارائه مدل برای پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی براساس گرایش به شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط با میانجی‌گری نیاز به تأییدطلبی در دانش‌آموزان. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۵(۵۴)، ۶۸-۷۹.

doi: 20.1001.1.23831324.1400.15.54.5.1

ارائه مدل برای پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر اساس گرایش به شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط با میانجی‌گری نیاز به تأییدطلبی در دانش‌آموزان *

هایده حائری

دانشجوی دکتری روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

✉ سیمین بشردوست

استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

هایده صابری

استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر، ارائه مدل برای پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر اساس گرایش به شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط با میانجی‌گری نیاز به تأییدطلبی در دانش‌آموزان بود. روش پژوهش، توصیفی و از طرح‌های توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دختر و پسر پایه دهم دوره متوسطه دوم شهر تهران در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بود که از بین آن‌ها با استفاده از روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای ۳۰۰ دانش‌آموز انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه گرایش و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مؤمنی و تقی‌لو (۱۳۹۵)، پرسشنامه شخصیت خودشیفته نسخه ۴۰ ماده‌ای (NPI-40) (۱۹۸۸)، مقیاس نیاز به ارتباط پرسشنامه نیازهای اساسی روان‌شناختی Deci and Ryan (2000) و مقیاس تأیید طلبی پرسشنامه نگرش‌های ناکارآمد ابراهیمی و موسوی (۱۳۸۷) استفاده شد و داده‌های پژوهش با استفاده از روش‌های تحلیل همبستگی و تحلیل مسیر مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش نشان داد که تأثیر معناداری بین گرایش به شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط و نیاز به تأییدطلبی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی وجود دارد ($p=0/01$). همچنین مدل پیشنهادی از برازش مطلوبی برخوردار بوده ($\chi^2/df=2/87$ ، $CFI=0/925$ ، $GFI=0/973$ ، $AGFI=0/887$ و $RMSEA=0/079$) و نتایج از نقش میانجی‌گری تأییدطلبی در تأثیر شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی حمایت می‌کند. با توجه به نتایج پژوهش می‌توان به‌منظور کاهش اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، ارضای نیازهای روان‌شناختی بنیادین (نیاز به ارتباط و تأیید طلبی) را در چارچوب و بافت رابطه‌ی والد-فرزند به خانواده‌ها آموزش داد.

واژه‌های کلیدی:

اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، گرایش به شخصیت خودشیفته، نیاز به ارتباط، نیاز به تأیید طلبی، دانش‌آموزان

* مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری رشته روان‌شناسی واحد رودهن دانشگاه آزاد اسلامی است.

مقدمه

طی چند سال گذشته استفاده از شبکه‌های اجتماعی به یک فعالیت فراغتی بسیار محبوب در بسیاری از کشورهای جهان تبدیل شده است (Kuss & Griffiths, 2011) و در زندگی روزمره افراد، فضای بیشتری را اشغال کرده است. تعداد کاربران سایت‌های شبکه‌ای اجتماعی در سراسر جهان در سال ۲۰۱۷ حدود ۲/۴۶ میلیارد نفر بوده است و برآورد می‌شود که تا پایان سال ۲۰۲۱ حدود ۳/۰۹ میلیارد کاربر شبکه‌های اجتماعی در سراسر جهان وجود داشته باشد (Men et al., 2020). از آنجایی که تعاملات اجتماعی رایج‌تر از تعاملات رودررو شده‌اند، شبکه‌های اجتماعی تأثیرات مهمی بر شیوه زندگی، ارتباط، زبان و علایق فردی و همچنین سلامت و بهزیستی آن‌ها داشته است (Köse & Doğan, 2019). از طرفی؛ تکامل اینترنت و کاربردهای آن منجر به افزایش چشمگیر نگرانی در مورد سایت‌های اجتماعی شده است. اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یک رفتار اعتیادآور در نظر گرفته شده است؛ چراکه دربرگیرنده مؤلفه‌های اعتیاد مانند دیگر اختلالات اعتیادی است (Andreassen et al., 2017). استفاده بیش‌ازحد و اجباری از شبکه‌های اجتماعی با استفاده از مدل‌های عمومی اعتیاد توضیح داده (Griffiths, 2005) و این‌گونه تعریف شده است: «نگرانی بیش‌ازحد بودن در مورد رسانه اجتماعی که برگرفته از یک انگیزه غیرقابل کنترل برای ورود به یا استفاده از رسانه اجتماعی و اختصاص دادن زمان و تلاش بسیار زیاد برای رسانه اجتماعی که دیگر حیطه‌های زندگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد» (Andreassen & Pallesen, 2014). به نظر می‌رسد عوامل مختلف شخصیتی و محیطی می‌تواند پیش‌بینی کننده اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی باشد.

یکی از این پیش‌بینی‌کننده‌ها، می‌تواند خودشیفتگی^۱ باشد. خودشیفتگی اختلالی است که به گرایش‌های نیاز به تحسین و تأیید مربوط می‌شود. هنگامی که فرد به دلیل رفتار انعطاف‌ناپذیر یا عدم نظم دهی در مدیریت این گرایش‌ها به شکلی مؤثر و مفید شکست می‌خورد، به پیامدهای روان‌شناختی منفی دچار می‌شود (Ogrodniczuk, 2013).

اعتمادبه‌نفس افراد خودشیفته نسبتاً ناپایدار است (Zeigler- Hill et al., 2010) و به احتمال بیشتری هنگامی که با تهدیدات خودپنداره‌شان روبه‌رو می‌شوند واکنش تهاجمی نشان می‌دهند (Bushman & Baumeister, 1998). افراد خودشیفته در معرض خطر بیشتری برای وابستگی به فیس‌بوک هستند (Brailovskaia et al., 2020) و پست‌های زیادی را در رسانه‌های اجتماعی بارگذاری می‌کنند، زمان بیشتری را سپری می‌کنند و دوستان/دنبال‌کننده‌های بیشتری را در این رسانه‌ها دارند (McCine & Campbell, 2016). استفاده اعتیادآور از رسانه اجتماعی نشان‌دهنده نیاز فرد به تقویت «خود» (ویژگی شخصیتی خودشیفته) است (Andreassen et al., 2017). پژوهش رضاپور و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد که رابطه مثبتی بین شخصیت خودشیفته و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و استفاده مشکل‌ساز از شبکه‌های اجتماعی (Casale & Banchi, 2020) رابطه وجود دارد؛ اما در پژوهشی دیگر نشان داده شد که بین خودشیفتگی و استفاده از رسانه‌های اجتماعی رابطه‌ای وجود ندارد (Frederick & Zhang, 2019). با توجه به ویژگی‌های افراد خودشیفته مبنی بر نیاز فراوان به توجه از سوی دیگران، نگرانی زیاد در مورد ظاهر خویش و ایجاد یک خودانگاره اغراق‌آمیز مثبت، آنان شبکه‌های اجتماعی را فضایی امن برای بروز ویژگی‌ها و ارضای نیازهای خویش می‌بینند و در این فضاها به فعالیت بیشتر می‌پردازند (Bybee & Prasad, 2008)؛ زیرا شبکه‌های آنلاین بستری مناسب و ویژه برای افراد خودشیفته برای خودتنظیمی از طریق ارتباطات اجتماعی فراهم می‌کنند و در نتیجه عملکردی بهتر در زمینه خودنمایی کردن (برخلاف تعهد و احساس هیجانی عمیق) در روابط دارند.

همچنین، رشد اخیر استفاده از سایت‌های اجتماعی برخی از فرضیه‌های مربوط به عدم ارضای نیازهای روان‌شناختی که منجر به چنین استفاده گسترده‌ای شده است را مطرح کرده است. ادراک ارتباط به‌عنوان شکلی از تأثیرات اجتماعی است و رضایتمندی از این نیاز مستلزم این است که فرد احساس کند برای دیگران مهم است (Deci & Ryan, 2008). در نظریه خودتعیین‌گری، نیاز به ارتباط^۲ یکی از سه نیاز اساسی است که انسان باید برای رشد سالم و عملکرد بهینه آن را برآورده

می‌یابد. با این حال؛ افزایش نیاز به پیوندجویی و ارتباط با دیگران منجر به افزایش احتمال اعتیاد به اینترنت خواهد شد. رویکردهای شناختی عموماً بر این نظر مبتنی هستند که طیفی از فرایندهای شناختی بهنجار و نابهنجار در رویارویی با موقعیت و وضعیت مشخص وجود دارد (Riskind & Alloy, 2006). از این رو بنیادی‌ترین تصور رویکردهای شناختی این است که شناخت‌ها، روابط بین رویدادهایی است که افراد تجربه می‌کنند و هیجاناتی که افراد احساس می‌کنند، میانجی‌گری می‌کند. تأییدطلبی (یکی از نگرش‌های ناکارآمد زمینه‌ساز افسردگی) با تلاش در راستای برآوردن انتظارات دیگران همراه است با نادیده گرفتن نیازها و احساسات واقعی خود همراه است (پشت مشهدی و همکاران، ۱۳۸۲). از نظر Beck (1998) سبک شخصیتی به دو صورت خودمختاری و مردم‌گرایی خود را نشان می‌دهد. در سبک خودمختاری، نگرانی شدید در مورد عملکرد وجود دارد. ارزیابی فرد از خود بر پایه‌ی استقلال شخصی، میزان کنترل و پیشرفت انجام می‌شود (نقل از سام خانیانی، ۱۳۸۰). این افراد در دوره افسردگی احساس شکست، بی‌زاری از خود، سرزنش خود، احساس گناه، تحریک‌پذیری، بی‌علاقگی به دیگران و ناامیدی را تجربه می‌کنند (Personz et al., 1991؛ نقل از سام خانیانی، ۱۳۸۰).

در مجموع و با توجه به افزایش ورود تلفن‌های همراه هوشمند و دسترسی آسان به شبکه‌های اینترنتی و به تبع آن کم‌رنگ شدن ارتباطات بین‌فردی حضوری و صرف زمان‌های غیرکنترل شده، در راستای شناسایی عوامل مؤثر در چنین شرایطی، این پژوهش با هدف ارائه مدل برای پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر اساس گرایش به شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط با میانجی‌گری نیاز به تأییدطلبی در دانش‌آموزان انجام پذیرفت.

روش

روش پژوهش، توصیفی-همبستگی بود که از طریق الگویابی معادلات ساختاری (SEM) بررسی شد. جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی دانش‌آموزان دختر و پسر پایه دهم دوره

سازد (Ryan & Deci, 2000). ارتباط داشتن ساختار انگیزشی مهمی است؛ زیرا زمانی که روابط میان فردی از نیاز افراد به تعلق حمایت می‌کند، آن‌ها وظایف را بهتر انجام می‌دهند، در برابر استرس انعطاف‌پذیرتر می‌شوند و مشکلات روان‌شناختی کمتری دارند (حجازی و همکاران، ۱۳۹۳). مطالعات نشان داده است که جوانان اغلب از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی و گوشی‌های هوشمند با دوستان خود تعامل دارند (Davis, 2012). Davis (2012) اظهار داشت که رسانه‌های دیجیتال فرصت را برای جوانان برای تعامل با دیگران که دارای ارزش‌ها، عقاید و علائق مشترک هستند، تسهیل می‌کند. پژوهش Abellera و همکاران (2012) نشان داد که استفاده از فیس‌بوک تأثیر مثبت مستقیمی بر نیاز به ارتباط داشت. Subrahmanyan و همکاران (2008) نیز به بررسی رابطه بین تعاملان آنلاین و آفلاین (یا تعاملات رودررو) افرادی که از کاربران فیس‌بوک و دیگر شبکه‌های اجتماعی مجازی بودند، پرداختند. نتایج حاکی از آن بود که جوانان از اینترنت برای حفظ روابط آفلاین استفاده می‌کنند و در نتیجه این احتمال وجود دارد که آن‌ها مسائلی که در تعاملات رودررو وجود دارد را در فیس‌بوک مطرح نمایند. همچنین؛ در تلاش برای بررسی بیشتر تعاملات اجتماعی آنلاین و نقش آن‌ها در تسهیل ارتباطات اجتماعی، Sheldon و همکاران (2011) رابطه متناقضی را بین استفاده از فیس‌بوک و نیاز به ارتباط پیدا کردند. بدین صورت که نیاز برای ارتباط به‌عنوان انگیزه و نتیجه استفاده از فیس‌بوک است و محرومیت استفاده از فیس‌بوک منجر به کاهش رضایت از رابطه و پیش‌بینی سطوح بالاتر استفاده از فیس‌بوک می‌شود. در پژوهش دیگری؛ نیاز به ارتباط با دیگران به‌طور منفی و معناداری با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی همراه بود (Manchiraju1 & Sadachar, 2018). همچنین در پژوهش ناصری انباردان (۱۳۹۷) نشان داده شد که نیازهای بنیادین روان‌شناختی با میانجی‌گری آسیب‌پذیری به اعتیاد می‌تواند اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین را پیش‌بینی و تبیین کنند. نتایج پژوهش Arpaci و همکاران (2018) نیز نشان داد که با افزایش نیاز دانشجویان به اعتیاد به اینترنت، میزان تسلط، پیشرفت و خودمختاری آن‌ها کاهش

و نمره یک بیانگر وجود نشانه خودشیفتگی است. در نتیجه دامنه نمرات از صفر تا ۴۰ است که نمرات بالاتر نشان دهنده خودشیفتگی بیشتر است اجرای NPI-40 بین ۱۰ تا ۱۵ دقیقه طول می‌کشد. میانگین نمره برای جامعه کلی ۱۲ الی ۱۵ است. نمره میانگین برای افراد مشهور ۱۷ الی ۱۸ است و نمرات بالاتر از ۲۰ جنبه خودشیفتگی شخصیت فرد را نشان می‌دهند. صفاری‌نیا و همکاران (۱۳۹۰) در بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسشنامه در جامعه دانشجویان نشان دادند که پایایی بازآزمایی و همسانی درونی کل پرسشنامه شخصیت خودشیفته به ترتیب برابر با ۰/۸۱ و ۰/۷۷ است. همچنین نشان دادند ضرایب همبستگی نمره کل این پرسشنامه با پرسشنامه چند محوری بالینی میلیون-۳ و خرده مقیاس برونگرایی و توافق جویی پرسشنامه شخصیت پنج عاملی به ترتیب برابر با ۰/۸۲، ۰/۷۳ و ۰/۶۸ محاسبه شد که بیانگر روایی همگرایی مناسب پرسشنامه شخصیت خودشیفته است (صفاری‌نیا و همکاران، ۱۳۹۰).

پرسشنامه نیاز به ارتباط پرسشنامه نیازهای اساسی روان‌شناختی Deci and Ryan (2000): این پرسشنامه از ۲۱ سؤال تشکیل شده است که ۷ سؤال نیاز روان‌شناختی خودفرمانی، ۶ سؤال نیاز به شایستگی و ۸ سؤال نیاز به ارتباط را می‌سنجند. سؤالات بر اساس لیکرت ۵ درج‌های از کاملاً درست تا کاملاً نادرست است و سؤالات ۳، ۴، ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹ و ۲۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل امتیاز ممکن ۲۱ و حداکثر ۱۴۷ است. دامنه نمرات بین ۲۱ تا ۴۲ نشان‌دهنده نیازهای بنیادین روان‌شناختی پایین، نمره بین ۴۲ تا ۱۰۵ نشان‌دهنده نیازهای بنیادین روان‌شناختی و نمره بالاتر از ۱۰۵ نشان‌دهنده نیازهای بنیادین روان‌شناختی بالا در فرد است. پایایی پرسشنامه مذکور را برابر با ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند (Deci & Ryan, 2000). در پژوهش عرب زاده و همکاران (۱۳۹۶) پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۳ به دست آمد. ضرایب اعتبار برای مؤلفه‌های خودفرمانی، شایستگی و نیاز به ارتباط با استفاده از آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۶۳، ۰/۷۹ و ۰/۸۴ به دست آمد. همچنین جهت بررسی روایی این مقیاس، همبستگی نمره هر

متوسطه دوم شهر تهران در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بود که از بین آن‌ها با استفاده از روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای ۳۰۰ دانش‌آموز انتخاب شدند. به این صورت که از ۲۲ منطقه تهران، ۵ منطقه مشخص و از هر منطقه دو مدرسه (یک مدرسه دخترانه و یک پسرانه) انتخاب شد. سپس از هر مدرسه یک کلاس (پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم) به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در پایان ۱۵۲ دانش‌آموز دختر و ۱۴۸ دانش‌آموز پسر در این پژوهش شرکت کردند. این تحقیق برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های گرایش و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مؤمنی و تقی لو (۱۳۹۵)، شخصیت خودشیفته نسخه ۴۰ ماده‌ای NPI-40 (۱۹۸۸)، خرده‌مقیاس نیاز به ارتباط پرسشنامه نیازهای اساسی روان‌شناختی Deci and Ryan (2011) و تأیید طلبی پرسشنامه نگرش‌های ناکارآمد ابراهیمی و موسوی (۱۳۸۷) استفاده شد.

ابزارهای پژوهش در ادامه بیان شده است. پرسشنامه گرایش و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مؤمنی و تقی لو (۱۳۹۵): این پرسشنامه در ۱۸ گویه طراحی کردند که در یک طیف ۵ درجه‌ای کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) گرایش به استفاده از شبکه‌های اجتماعی را می‌سنجید. همچنین مؤمنی و تقی لو (۱۳۹۵) ساختار عاملی این پرسشنامه را با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی ارزیابی و نشان دادند که در مجموع ۷ گویه از ۱۸ گویه از قابلیت لازم برای سنجش متغیر گرایش به استفاده از شبکه‌های اجتماعی برخوردار نیستند. آن‌ها همسانی درونی پرسشنامه ۱۱ گویه‌ای را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ و ضریب همبستگی حاصل از باز آزمایی (با فاصله زمانی دو هفته) را ۰/۶۳ گزارش نمودند.

پرسشنامه شخصیت خودشیفته نسخه ۴۰ ماده‌ای NPI-40 (۱۹۸۸): این پرسشنامه خود گزارش‌دهی، به‌منظور سنجش ویژگی‌های مرتبط با شخصیت خودشیفته توسط Raskin and Terry (1988) ساخته شده است. این پرسشنامه شامل هفت خرده مقیاس اقتدار، خودنمایی، برتری جویی، بهره‌کشی، محقق بودن، خودبسندگی و خودبینی می‌شود. سؤالات از صفر تا یک نمره‌گذاری می‌شوند. نمره صفر نشان دهنده فقدان نشانه

پرسشنامه از ۱ تا ۷ امتیاز داده می‌شود؛ یعنی به کاملاً موافقم، نمره ۷ و به ترتیب تا کاملاً مخالفم نمره ۱ تعلق می‌گیرد. این مقیاس دارای چهار عامل کمال‌گرایی، تأییدطلبی، نیاز به راضی کردن دیگران و آسیب‌پذیری- ارزشیابی عملکرد است. ضریب آلفای کرونباخ آن برابر با $r=0/92$ و ضریب همبستگی با فرم اصلی و روایی پیش‌بینی آن از طریق همبستگی با نمرات GHQ-28 در گروه بیماران و غیربیماران $r=0/56$ به دست آمد (ابراهیمی و موسوی، ۱۳۸۷).

یافته‌ها

جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش شامل مؤلفه‌های شخصیت خودشیفته (اقتدار، خودنمایی، برتری‌طلبی، محق بودن، بهره‌کشی، خودبستگی و غرور)، نیاز به ارتباط و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را نشان می‌دهد.

سؤال با نمره خرده مقیاس آن محاسبه شد و دامنه ضرایب برای نیاز به خودفرمانی ۰/۶۸ تا ۰/۷۶، نیاز به شایستگی ۰/۷۲ تا ۰/۸۴ و نیاز به ارتباط ۰/۴۹ تا ۰/۶۸ به دست آمد. پرسشنامه در نمونه‌های مدیران و دانشجویان ایرانی اجرا شده و از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است. به طوری که آلفای آن بین ۰/۷۴ و ۰/۷۹ در نوسان بود (Ghorbani & Watson, 2004). پرسشنامه تأییدطلبی پرسشنامه نگرش‌های ناکارآمد، ابراهیمی و موسوی (۱۳۸۷): این پرسشنامه ۴۰ گویه‌ای فرم الف جهت کاربرد در جمعیت بالینی ایرانی تهیه و کیفیت روان‌سنجی آن در ۸۰ بیمار مراجعه‌کننده به درمانگاه‌های روان‌پزشکی شهر اصفهان تأیید شد. پرسشنامه تأییدطلبی دارای ۲۶ جمله است که آزمودنی بر اساس مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای به آن پاسخ می‌دهد یعنی آزمودنی پاسخ خود را با گزینه‌های کاملاً موافقم، بسیار موافقم، اندکی موافقم، بی‌تفاوتم، اندکی مخالفم، بسیار مخالفم و کاملاً مخالفم مشخص می‌کند و برای نمره‌گذاری

جدول ۱

میانگین، انحراف استاندارد، چولگی، کشیدگی، تورم واریانس و ضریب تحمل و ضرایب همبستگی

متغیرهای تحقیق	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. شخصیت خودشیفته-اقتدار	-										
۲. شخصیت خودشیفته-خودنمایی	۰/۵۳**	-									
۳. شخصیت خودشیفته-برتری طلبی	۰/۵۶**	۰/۴۹**	-								
۴. شخصیت خودشیفته-محق بودن	۰/۴۱**	۰/۴۰**	۰/۵۶**	-							
۵. شخصیت خودشیفته-بهره‌کشی	۰/۳۱**	۰/۳۶**	۰/۳۹**	۰/۳۱**	-						
۶. شخصیت خودشیفته-خودبستگی	۰/۳۴**	۰/۲۹**	۰/۲۳**	۰/۳۷**	۰/۵۹**	-					
۷. شخصیت خودشیفته-غرور	۰/۲۶**	۰/۲۲**	۰/۲۰**	۰/۲۵**	۰/۵۱**	۰/۵۸**	-				
۸. نیاز به ارتباط	-۰/۲۳**	-۰/۱۴*	-۰/۲۰**	-۰/۱۹**	-۰/۲۳**	-۰/۲۵**	-۰/۳۰**	-			
۹. تأیید طلبی - نیاز به تأیید دیگران	۰/۱۰	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۲۴**	۰/۲۴**	۰/۱۴*	۰/۱۰	-۰/۲۴**	-		
۱۰. تأیید طلبی - نیاز به راضی کردن دیگران	-۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۰۶	۰/۰۳	۰/۱۱	۰/۰۶	۰/۰۳	-۰/۱۰	۰/۳۷**	-	
۱۱. اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	۰/۲۶**	۰/۳۲**	۰/۱۸**	۰/۲۹**	۰/۲۸**	۰/۲۹**	۰/۲۳**	-۰/۳۴**	۰/۲۹**	۰/۱۱*	-
میانگین	۳/۴۲	۲/۲۴	۲/۱۹	۲/۴۴	۱/۸۰	۲/۶۱	۱/۷۹	۵۸/۹۰	۱۵/۳۹	۱۹/۱۴	۳۷/۰۸
انحراف استاندارد	۱/۹۳	۱/۴۹	۱/۴۲	۱/۴۰	۱/۰۶	۱/۳۰	۰/۹۲	۱۸/۴۶	۴/۲۲	۵/۱۶	۷/۳۴
چولگی	-۰/۰۷	۰/۴۲	۰/۲۵	-۰/۱۹	۰/۰۵	-۰/۰۶	-۰/۳۲	۰/۰۹	-۰/۴۰	۰/۳۲	۰/۲۴
کشیدگی	-۱/۰۴	-۰/۲۶	-۰/۹۸	-۰/۴۶	-۰/۳۸	۰/۵۴	-۰/۷۵	-۱/۳۰	-۰/۰۵	-۰/۵۳	۰/۵۹
تورم واریانس	۰/۵۵	۰/۶۲	۰/۵۰	۰/۵۸	۰/۵۰	۰/۴۸	۰/۶۰	۰/۶۹	۰/۷۵	۰/۸۱	-
ضریب تحمل	۱/۸۱	۱/۶۲	۱/۹۹	۱/۷۴	۱/۹۹	۲/۰۹	۱/۶۸	۱/۴۵	۱/۳۳	۱/۲۳	-

* $P < 0/05$, ** $P < 0/01$

چولگی و کشیدگی مربوط به اطلاعات «فاصله مهلبوبایس^۲» به ترتیب برابر با ۰/۸۲ و ۰/۶۷ به دست آمد، این یافته بیانگر برقراری مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های چند متغیری در بین داده‌هاست.

پس از ارزیابی مفروضه‌های تحلیل، داده‌ها با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری تحلیل شد. در این پژوهش متغیرهای مکنون گرایش به شخصیت خودشیفته و تأیید طلبی مدل اندازه‌گیری پژوهش را تشکیل می‌دادند و چنین فرض شده بود که متغیر مکنون گرایش به شخصیت خودشیفته به وسیله نشانگرهای اقتدار، خودنمایی، برتری‌طلبی، محق بودن، بهره‌کشی، خودبسندگی و غرور و متغیر مکنون تأیید طلبی به وسیله نشانگرهای نیاز به تأیید دیگران و نیاز به راضی کردن دیگران سنجیده می‌شود. چگونگی برازش مدل اندازه‌گیری به وسیله تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزار AMOS 24.0 و برآورد بیشینه احتمال (ML) مورد ارزیابی قرار گرفت. جدول ۲ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

جدول ۱ نشان می‌دهد که مؤلفه‌های هفت‌گانه شخصیت خودشیفته به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی همبسته‌اند. نیاز به ارتباط به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی همبسته بود. در نهایت مؤلفه نیاز به تأیید دیگران تأیید طلبی به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۵ و مؤلفه نیاز به راضی کردن دیگران آن متغیر به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان همبسته بودند.

در این پژوهش نسبت داده‌های گم‌شده به داده‌های کامل کمتر از ۵ درصد بود و برای مقابله با مقادیر گم‌شده از روش «بیشینه انتظار» (EM) استفاده شد. منطبق بر نتایج جدول ۱ مقادیر چولگی و کشیدگی متغیرها در فاصله ± 2 بود که نشان می‌دهد شکل توزیع متغیرهای پژوهش حاضر نزدیک به نرمال است. مقادیر عامل تورم واریانس همه متغیرهای پیش‌بین بزرگ‌تر از ۰/۱ و ضریب تحمل مربوط به هر یک از آن‌ها کوچک‌تر از ۱۰ بود که نشان می‌دهد مفروضه هم خطی بودن در بین داده‌های پژوهش حاضر برقرار بوده است. مقادیر

جدول ۲.

شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری

نقطه برش ^۳	مدل اصلاح‌شده اندازه‌گیری		مدل اندازه‌گیری اولیه	شاخص‌های برازندگی
	اصلاح سوم	اصلاح دوم		
-	۶۲/۲۷	۱۱۴/۳۰	۱۴۴/۴۳	مجذور کای ^۴
-	۲۳	۲۴	۲۵	درجه آزادی مدل
کمتر از ۳	۲/۷۱	۴/۷۶	۵/۷۸	χ^2/df^5
۰/۹۰ >	۰/۹۵۵	۰/۹۲۳	۰/۹۰۴	GFI ^۶
۰/۸۵۰ >	۰/۹۱۲	۰/۸۵۵	۰/۸۲۸	AGFI ^۷
۰/۹۰ >	۰/۹۵۰	۰/۸۵۵	۰/۸۴۹	CFI ^۸
۰/۰۸ <	۰/۰۷۶	۰/۱۱۳	۰/۱۲۷	RMSEA ^۹

نمی‌کند ($\chi^2/df=۸/۱۲$ ، $CFI=۰/۷۶۵$ ، $AGFI=۰/۷۲۴$ ، $GFI=۰/۸۴۰$ و $RMSEA=۰/۱۵۵$). به همین دلیل مدل اندازه‌گیری با ایجاد کوواریانس بین خطاهای نشانگرهای

جدول ۲ نشان می‌دهد که هیچ‌یک از شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل عاملی تأییدی از برازش قابل قبول مدل اندازه‌گیری اولیه با داده‌های گردآوری شده حمایت

5. normed chi-square
6. Goodness fit index
7. Adjusted goodness fit index
8. Comparative fit index
9. Root mean square error of approximation

1. Expectation maximization imputation
2. Mahalanobis distance (D)

۳. نقاط برش براساس دیدگاه کلاین (۲۰۱۶)

4. Chi-Square

در مدل ساختاری این پژوهش چنان فرض شده بود که گرایش به شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط با میانجی‌گری نیاز به تأیید طلبی، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را در نوجوانان پیش‌بینی می‌کند. مدل ساختاری پژوهش با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد آزمون قرار گرفت و شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل نشان داد که مدل ساختاری با داده‌های گردآوری شده برازش قابل قبول دارد ($\chi^2/df=2/87$, $GFI=0/973$, $CFI=0/925$, $AGFI=0/887$ و $RMSEA=0/079$). جدول ۳ ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

خودبسنده‌گی و غرور (مرحله اول)، بهره‌کشی و خودبسنده‌گی (مرحله دوم)، بهره‌کشی و غرور (مرحله سوم) در سه مرحله اصلاح و در نهایت شاخص‌های برازندگی به دست آمد که نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری پژوهش با داده‌های گردآوری شده برازش قابل قبول دارد ($\chi^2/df=2/71$, $GFI=0/955$, $AGFI=0/912$, $CFI=0/950$, $RMSEA=0/076$). گفتنی است در مدل اندازه‌گیری بالاترین بار عاملی متعلق به نشانگر نیاز به تأیید دیگران ($\beta=0/948$) تأیید طلبی و پایین‌ترین بار عاملی متعلق به نشانگر غرور ($\beta=0/351$) شخصیت خودشیفته بود. به عبارت دیگر همه بارهای عاملی بزرگ‌تر از ۰/۳۲ بوده و بنابراین همه نشانگرهای مدل اندازه‌گیری از توان لازم برای اندازه‌گیری متغیرهای مکنون پژوهش حاضر برخوردار بودند.

جدول ۳.

ضرایب مسیر کل و مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری

sig	β	S.E	B	متغیر پیش‌بین	ضرایب مسیر
۰/۰۰۱	-۰/۲۴۸	۰/۰۲۱	-۰/۰۹۹	نیاز به ارتباط ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	کل
۰/۰۰۱	۰/۳۰۶	۰/۰۲۳	۱/۶۷۲	شخصیت خودشیفته ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	
۰/۰۰۵	-۰/۱۸۷	۰/۰۲۴	-۰/۰۷۴	نیاز به ارتباط ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	مستقیم
۰/۰۰۶	۰/۲۳۲	۰/۰۲۱	۱/۲۶۸	شخصیت خودشیفته ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	
۰/۰۰۶	-۰/۲۱۸	۰/۰۱۳	-۰/۰۳۷	نیاز به ارتباط ← تأیید طلبی	
۰/۰۰۴	۰/۲۶۵	۰/۰۲۵	۰/۶۲۳	شخصیت خودشیفته ← تأیید طلبی	
۰/۰۰۶	۰/۲۸۰	۰/۰۳۳	۰/۶۴۸	تأیید طلبی ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	
۰/۰۱۱	-۰/۰۶۱	۰/۰۱۱	-۰/۰۲۴	نیاز به ارتباط ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	غیرمستقیم
۰/۰۰۹	۰/۰۷۴	۰/۰۱۵	۰/۴۰۴	شخصیت خودشیفته ← اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی	

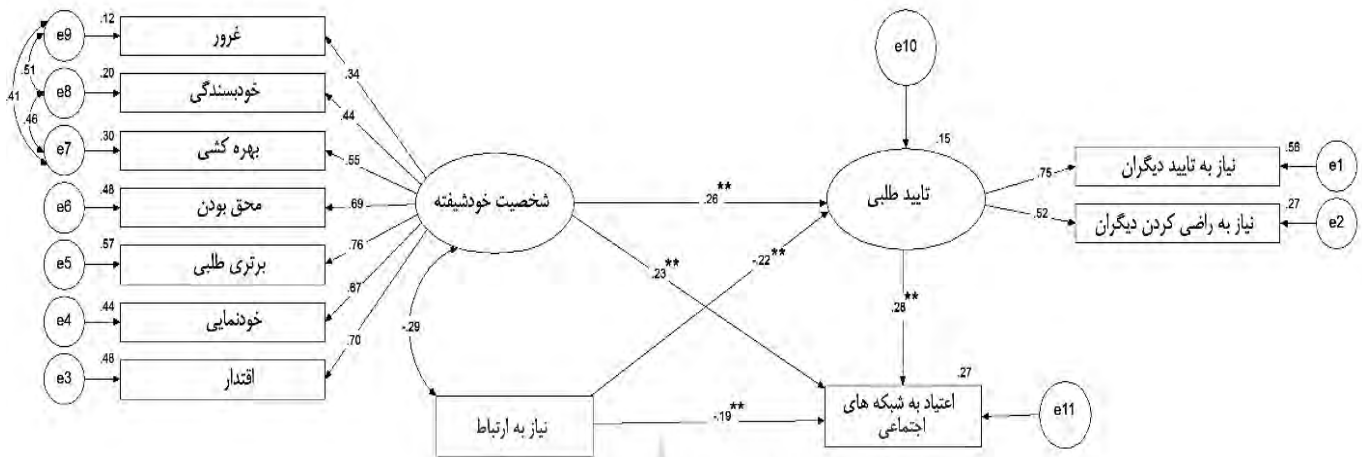
بر اساس نتایج جدول ۳ ضرایب مسیر کل بین شخصیت خودشیفته ($\beta=0/306$, $p<0/01$) و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مثبت و ضریب مسیر کل بین نیاز به ارتباط اجتماعی مثبت ($\beta=0/232$, $p<0/01$) و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. همچنین ضریب مسیر بین تأیید طلبی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار بود ($\beta=0/280$, $p<0/01$). در نهایت نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که ضرایب مسیر غیرمستقیم بین نیاز به ارتباط و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی ($\beta=-0/248$, $p<0/01$) منفی و

در سطح ۰/۰۵ و ضریب مسیر غیرمستقیم بین شخصیت خودشیفته و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی ($\beta=0/074$) مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. این یافته‌ها بیانگر آن است که تأیید طلبی رابطه بین گرایش به شخصیت خودشیفته با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را به صورت مثبت و رابطه نیاز به ارتباط و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را به صورت منفی و معنادار میانجی‌گری می‌کند. شکل ۱ مدل پژوهش در تبیین روابط بین گرایش به شخصیت خودشیفته،

نیاز به ارتباط، تأیید طلبی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان را نشان می‌دهد.

شکل ۱.

مدل ساختاری پژوهش و ضرایب مسیر متغیرها بر اساس نمره‌های استاندارد

بحث و نتیجه‌گیری

ایگو لذت می‌برند و جذب می‌شود مورد استفاده قرار بگیرد (Ryan & Xenos, 2011). چراکه این شبکه‌ها به افراد این امکان را می‌دهند تا ایگوی خودشان را بر اساس بازخورد فوری از تعداد زیادی از افراد دیگر تقویت کنند؛ بنابراین می‌توان تصور کرد که افراد با ویژگی‌های خودشیفته از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، زیرا این شبکه‌های آنلاین نیاز به وابستگی و تأیید احساس خودآرامی آن‌ها برآورده می‌سازد (Andreassen et al., 2017). همچنین، نمایش عمومی ارتباطات اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی مجازی به افراد امکان می‌دهد شبکه‌ها و تعاملات اجتماعی خود را مشاهده و پیمایش کنند که این امر باعث می‌شود افراد خودشیفته با حفظ تعداد زیادی از دوستی‌های سطحی و موقتی، احساس محبوبیت کنند (Buffardi & Campbell, 2008).

همچنین، نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان می‌دهد که ضریب مسیر کل بین نیاز به ارتباط و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی منفی و در سطح $0/01$ معنادار است. بر این اساس در آزمون فرضیه سوم چنین نتیجه‌گیری شد که نیاز به ارتباط در نوجوانان به صورت منفی و معنادار اعتیاد به شبکه‌های

نتایج نشان داد که مدل ساختاری پژوهش، گرایش به شخصیت خودشیفته و نیاز به ارتباط با میانجی‌گری نیاز به تأیید طلبی، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را در نوجوانان پیش‌بینی می‌کند با داده‌های گردآوری شده برازش دارد. در این پژوهش وجود رابطه مثبت و معنادار بین خودشیفتگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مورد تأیید قرار گرفت که همخوان با پژوهش Casale and Banchi (2020) بود. فرد خودشیفته به محبت، تأیید، تصدیق و توجه دیگران نیاز دارد و از انجام هر کاری که در آن اطمینان به برانگیختن تحسین دیگران نداشته باشد پرهیز می‌کند. این ضعف باعث «رواج تملق‌گویی» می‌شود (Baron, 2006, ترجمه کریمی، ۱۳۹۶). چنین افرادی اکثراً نسبت به نیازهای واقعی خود، ناآگاه و بی‌تفاوت هستند و اعتقاد دارند، سزاوار عشق و محبت، ستایش، توجه و تمجید بیش از آنچه دریافت می‌کنند، هستند (Rosenthal & Pittinsky, 2006). فیس‌بوک، اینستاگرام و اسنپ‌چت و دیگر برنامه‌های شبکه‌های مجازی ممکن است به عنوان عرصه‌های اجتماعی ایده‌آل برای افرادی که از فعالیت‌های ارتقادهنده

تقویت‌کننده مثبت از طریق فراهم نمودن دوستان جدیدی برای تعاملات اجتماعی عمل می‌کند (McKenna & Bargh, 2000).

یکی از محدودیت‌های این پژوهش انتخاب جامعه آماری محدود به دانش‌آموزان شهر تهران بود. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده جامعه آماری شامل تمام کاربران ایرانی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، مورد پژوهش قرار گیرند. همچنین امکان بررسی تفاوت‌های جنسیتی بین دانش‌آموزان نوجوان دختر و پسر وجود نداشت. با توجه به اینکه این پژوهش بر روی دانش‌آموزان نوجوان شهر تهران انجام شده است، پیشنهاد می‌شود در جوامع دیگر و با بررسی تفاوت‌های جنسیتی انجام شود. همچنین پیشنهاد می‌شود مطالعات بیشتری از نوع طولی و کیفی به منظور سنجش ارتباط مستقیم سلامت روان، افسردگی، خلق‌وخو و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی صورت پذیرد و پژوهش‌های بعدی بررسی رابطه ارضای نیازهای روان‌شناختی بنیادین و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در چارچوب و بافت رابطه‌ی والد-فرزند را نیز مدنظر قرار دهند.

سپاسگزاری

تشکر از همه عزیزانی که در این پژوهش یاری نمودند.

تعارض منافع

پژوهش حاضر تعارض منافی ندارد.

منابع

ابراهیمی، ا. و موسوی، غ. (۱۳۸۷). تهیه و اعتبار یابی نسخه ۲۶ گویه ای مقیاس نگرش‌های ناکارآمد (DAS-26) ساختار عاملی، پایایی و روایی (در بیماران سرپایی روان‌پزشکی). *مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایلام*، ۲۱(۵)، ۲۰-۲۸.

بارون، ر.، بیرن، د. و برنسکامپ، ن. (۲۰۰۶). *روانشناسی اجتماعی*. ترجمه یوسف کریمی. (۱۳۹۶). تهران: نشر روان.

بهداری خسروشاهی، ج. و حبیبی کلپیر، ر. (۱۳۹۵). تأثیر آموزش مبتنی بر پذیرش و تعهد بر معناداری زندگی و خودافشایی

اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. فرایند ایجاد روابط جدید، هر روز و بدون تفکر زیادی اتفاق می‌افتد. اگرچه گاهی اوقات بدون تلاش زیادی رخ می‌دهد، به عبارتی فرایند بسیار پیچیده‌ای است که افراد هر روز در زندگی خود با آن مواجه هستند (بهداری خسروشاهی و حبیبی، ۱۳۹۵). تمایل به اشتراک‌گذاری طیف وسیعی از مباحث و آشکارسازی خود می‌تواند منجر به افزایش ارتباطات بین فردی شود. نیازهای برآورده نشده در زندگی منجر به افزایش فشار روانی بر افراد می‌شود که این به نوبه خود باعث می‌شود افراد برای رفع نیازهای خود به اینترنت مراجعه کنند و یک چرخه معیوب اینترنت ایجاد می‌شود. این امر آن‌ها را از یافتن راه‌های دیگری برای رفع نیازهای خود جلوگیری می‌کند و مداخله مؤثر را مسدود می‌سازد و بیشتر توسعه استفاده مسئله‌ساز از اینترنت را ارتقا می‌سازد (Ko et al., 2012).

نتایج به‌دست‌آمده از ضریب مسیر حاکی از رابطه مثبت و معنادار بین تأییدطلبی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی است. در تبیین این یافته با توجه به در نظر گرفتن مبانی نظری تأیید طلبی که بیانگر این است که انسان نیاز به تأیید شدن از سوی دیگران دارد، اصلاً تأیید و توجه دیگران حال انسان‌ها را بهتر می‌کند اما مشکل اساسی تأیید طلبی و افراد تأیید طلب این است که اگر در موقعیت خاصی یا بر سر یک تصمیم‌گیری کسی به آن‌ها تأیید ندهد دچار به‌هم‌ریختگی و مشکل می‌شوند و این مبانی در معناداری اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نوجوانان اثر مستقیم دارد. احساس تنهایی شدید و افسردگی، با اعتیاد به اینترنت مرتبط است. افرادی که احساس تنهایی شدید می‌کنند و دائم از سوی دیگران طرد می‌شوند، شاید بهترین راه برای فرار از واقعیت‌های موجود روی آوردن به دنیای مجازی باشد (Nalwa & Anand, 2003). بر اساس فرضیه جبران اجتماعی^۱ افرادی که تعاملات اجتماعی‌شان در دنیای واقعی ناکافی است به‌احتمال زیاد آن را با استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین به‌طور افراطی جبران می‌کنند (Valkenburg & Peter, 2007)؛ بنابراین این افراد از شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان ابزار جبران اجتماعی استفاده می‌کنند و شبکه‌های اجتماعی هم به‌عنوان یک تقویت‌کننده منفی برای رهایی از اضطراب اجتماعی و هم به‌عنوان یک

1. social compensation

- Andreassen, C. S., Pallesen, S., Griffiths, M. D. (2017). The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey. *Addictive Behaviors*, 64, 287-293.
- Arpaci, I., Kesici, S., & Baloğlu, M. (2018). Individualism and Internet addiction: the mediating role of psychological needs. *Cyberpsychology*, 28(4).
- Brailovskai, J., Bierhoff, H. W., Rohmann, E., Raeder, F., & Margra, J. (2020). The relationship between narcissism, intensity of Facebook use, Facebook flow and Facebook addiction. *Addictive Behaviors Reports*, 11.
- Buffardi, E. L., & Campbell, W. K. (2008). Narcissism and social networking web sites. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34, 1303-1314.
- Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: does self-love or self-hate lead to violence? *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 219-229.
- Bybee, K. A., & Prasad, A. (2008). Stress-related cardiomyopathy syndromes. *Circulation*, 118(4), 397-409.
- Casalea, S., & Banchib, V. (2020). Narcissism and problematic social media use: A systematic literature review. *Addictive Behaviors Reports*, 11.
- Davis, K. (2012). Friendship 2.0: Adolescents' experiences of belonging and self-disclosure online. *Journal of Adolescence*, 35, 1527-1536.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology*, 49(3), 182-185.
- Frederick, C., & Zhang, T. (2019). Narcissism and Social Media Usage: Is There No Longer a Relationship? *Journal of Articles in Support of the Null Hypothesis*, 16(1).
- Ghorbani, N. & Watson, P. J. (2004). Two facets of selfknowledge, big five, and promotion among Iranian managers. *Journal of social behavior and personality*, 32, 776-769.
- Griffiths, M. (2005). A 'components' model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance use*, 10(4), 191-197.
- Ko, C., Yen, J., Yen, C., & Chen, C. (2012). The association between Internet addiction and psychiatric disorder: a review of the literature. *Eur Psychiatry*, 27, 1-8.
- Köse, Ö.B., & Doğan, A. (2019). The Relationship between Social Media Addiction and Self-Esteem among Turkish University Students. *The Turkish Journal on Addictions*, 6, 175-190.
- هیجانی در مادران دارای فرزند کم توان ذهنی. *روان‌شناسی افراد/استثنایی*، ۶(۲۳)، ۸۳-۱۰۵.
- پشت مشهدی، م.، یزدان دوست، ر.، اصغر نژاد فرید، ع.ا. و مریدپور، د. (۱۳۸۲). اثربخشی درمان شناختی- رفتاری بر کمال‌گرایی، تأییدطلبی و علائم افسردگی در بیماران مبتلا به اختلال درد. *اندیشه و رفتار*، ۹(۳)، ۲۲-۳۲.
- حجازی، ا.، صالح نجفی، م. و امانی، ج. (۱۳۹۳). نقش واسطه‌ای انگیزش درونی در رابطه بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی و رضایت از زندگی. *روان‌شناسی معاصر*، ۲(۹)، ۷۷-۸۸.
- رضاپور، ر.، ذاکری، م. م. و انتصار فومنی، غ. ح. (۱۳۹۷). رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با ادراک تعاملات اجتماعی، شخصیت خودشیفته و احساس مثبت نسبت به همسر در زوجین استفاده‌کننده از شبکه‌های اجتماعی. *خانواده و پژوهش*، ۱۵(۱)، ۵۷-۷۶.
- سام خانینانی، ن. (۱۳۸۰). بررسی الگوهای ذهنی طرح‌واره‌های کمال‌گرایی و تأیید خواهی در افسردگی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، انستیتو روان‌پزشکی تهران.
- صفاری نیا، م.، شقاقی، ف. و ملکی، ب. (۲۰۱۲). بررسی مقدماتی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه شخصیت خودشیفته (NPI-40). *مطالعات روان‌شناسی بالینی*، ۲(۸)، ۷۱-۹۲.
- عرب زاده، م.، پیرساقی، ف.، کاوسیان، ج.، امانی، ک. و عبدالله پور، ی. (۱۳۹۶). بررسی رابطه ساختاری نیازهای اساسی روان‌شناختی و بهزیستی ذهنی با سلامت روان در سالمندان. *نشریه سالمندشناسی*، ۲(۲)، ۱-۱۰.
- ناصری انباردان، ح. (۱۳۹۷). رابطه رگه‌های سرشتی و منشی، نیازهای بنیادین و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی برخط، میانجی‌گری شده با آسیب‌پذیری به اعتیاد و سبک‌های حل تعارض: ارائه یک مدل علی. رساله دکتری، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تبریز.

References

- Abellera, N., Ouano, J., Conway, G., Camilotes, L. M. C., & Doctor, H. M. L. (2012). The mediating effect of relatedness on Facebook use and self-esteem. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 1(3).
- Andreassen, C. S., & Pallesen, S. (2014). Social network site addiction – An overview. *Current Pharmaceutical Design*, 20, 4053-4061.

- Current findings and future directions.* In Alloy L. B., Rishkind, J. H., editors. *Cognitive Vulnerability to Emotional Disorders*. New Jersey: Paulist Press.
- Rosenthal, S., Pittinsky, T. (2006). Narcissistic leadership, *The Leadership Quarterly*, 17, 617-63.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Ryan, T., & Xenos, S. (2011). Who uses Facebook? An investigation into the relationship between Big Five, shyness, narcissism, loneliness, and Facebook usage. *Computers in Human Behavior*, 27, 1658-1664.
- Sheldon, K. M., Abad, N., & Hinsch, C. (2011). A two-process view of Facebook use and relatedness need-satisfaction: Disconnection drives use, and connection rewards it. *Psychology of Popular Media Culture*, 1, 2-15.
- Subrahmanyam, K., Reich, S. M., Waechter, N., & Espinoza, G. (2008). Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 420-433.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Who visits online dating sites? Exploring some characteristics of online daters. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(6), 849-852.
- Zeigler-Hill, V., Myers, E. M., & Clark, C. B. (2010). Narcissism and self-esteem reactivity: The role of negative achievement events. *Journal of Research in Personality*, 44, 285-292.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction: A literature review of empirical research. *International Journal of Environmental and Public Health*, 8, 3528-3552.
- Manchiraju, S., & Sadachar, A. (2018). Passion and Self-Determination: Exploring Social Networking Site Addiction Using a Dualistic Framework. *Social Networking*, 7, 126-136.
- McCain, J. L., & Campbell, W. K. (2016). Narcissism and social media use: A meta-analytic review. *Psychology of Popular Media Culture*, 5(3), 308-327.
- McKenna, K. Y., & Bargh, J. A. (2000). Plan 9 from cyberspace: The implications of the internet for personality and social psychology. *Personality and Social Psychology Review*, 4(1), 57-75.
- Men, L. R., O'Neil, J., & Ewing, M. (2020). Examining the effects of internal social media usage on employee engagement. *Public Relations Review*, 46(2), 101880.
- Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet Addiction in Students: A Cause of Concern. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(6), 653-656.
- Ogrodniczuk, John S. (Ed.). (2013). *Understanding and treating pathological narcissism*. Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Raskin, R. & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissists Personality Inventory and future evidence of its construct validity. *Journal of Personality & Social Psychology*, 54(5), 890-902.
- Riskind, J. H., & Alloy, L. B. (2006). *The cognitive vulnerability to depression (CVD) Project:*

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی